

Fi2025/01969

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Stockholm 2026-02-23

Betänkandet Anpassningar till AI-förordningen – Säker användning, effektiv kontroll och stöd för innovation, SOU 2025:101

Sammanfattning

Sveriges Skolledare har via Saco fått möjlighet att besvara remissen till SOU 2025:101 och lämnar här sina synpunkter. Sammanfattningsvis välkomnar Sveriges Skolledare utredningen och delar ambitionen att säkerställa skyddet för individers rättigheter. Att nationell rätt anpassas till kraven i EU-förordningen på ett sätt som säkerställer transparens, rättssäkerhet och etik ser förbundet som avgörande, inte mist för skolsystemet.

Sveriges Skolledare är fackförbundet för chefer och ledare inom utbildningsväsendet och har ungefär 17 500 medlemmar. Enligt den senaste [TALIS](#)-undersökningen använder nära en tredjedel av lärarna i Sverige AI i sitt arbete till allt ifrån lektionsplanering till bedömningsstöd. Trots det uppger bara fyra av tio skolledare i Sveriges Skolledares [undersökning](#) att de själva eller deras personal har fått den utbildning de behöver för att använda AI på ett säkert sätt i skolan. Få känner till kraven i EU AI act, och dessutom saknas det kunskap om vem som är ansvarig för regeluppfyllnad i skolans kontext.

Sveriges Skolledare lämnar synpunkter på det som berör skolans kontext i betänkandet. Det innebär att vi enbart lämnar synpunkter på avsnitt 6.5.3, 6.8, 6.9 10.7.3, 12, 16 och 16.9. Förbundet anser att förslagen i flera delar underskattar skolväsendets ansvar, barns särskilda skyddsbehov och kommunernas faktiska förutsättningar.

Om staten inte tar ansvar för att AI regleringen blir känd inom skolans område riskerar vi ett splittrat och ojämlikt skolsystem där kunskap och kritiskt tänkande både blir ojämnt fördelat och ligger steget efter den tekniska utvecklingen.

Därför anser förbundet att förslaget i utredningen behöver justeras något för att fungera i skolväsendet. Utbildningsområdet berör barn och ungas rättigheter direkt. Det ställer särskilda krav på tillsyn, kompetensstöd och konsekvensanalys. Utredningen underskattar kommunernas och skolhuvudmännens ansvar och resursbehov.

Utredningen behandlar ansvarsfördelningen främst utifrån tillsynsmyndigheternas perspektiv. Samtidigt innebär AI-förordningen omfattande skyldigheter för användare av högrisk-AI. I skolväsendet är det huvudmän och skolläda-re som i praktiken bär detta ansvar.

Sveriges Skolläda-re tillstyrker ambitionen att skapa tydliga nationella strukturer för AI-förordningens genomförande. Samtidigt anser förbundet att skolsektorn behöver ges en tydligare roll i ansvarsfördelning, samordning och konsekvensbedömning.

Förbundet vill också passa på att kommentera det svåra med att bedöma kraven i denna utredning mot bakgrund av det som beslutas i EU:s digital omnibus-paket. Förbundet anser att om det som föreslås i digital omnibus genomförs, så kommer själva intentionen med AI-förordningen riskera att gå förlorad.

Förslag 6.5.3 Ansvar för punkten 3 i bilaga III

Sveriges Skolläda-re har inget att invända mot att PTS blir marknadskontrollmyndighet, men vill påtala att Skolinspektionen inte har beaktats tillräckligt i utredningens förslag, och att PTS saknar den expertkunskap som krävs för att kunna granska, följa upp och stötta inom området.

Utredningen konstaterar att AI-system inom utbildning kan omfattas av bilaga III, men skolmyndigheternas roll har inte analyserats i tillräcklig utsträckning. Att Skolinspektionen inte har tillfrågats i arbetet är problematiskt. Regelverket kommer indirekt att påverka myndighetens tillsynsuppdrag eftersom AI-system kan få betydelse för elevers rättssäkerhet, bedömning och likvärdighet.

Sveriges Skolläda-re anser därför att regeringen bör säkerställa ett nära och formaliserat samarbete mellan Post- och telestyrelsen och Skolinspektionen. Skolinspektionens sektorkunskap behöver tas tillvara i tillsynen av AI-system som används i utbildning. Utan sådan samverkan riskerar tillsynen att bli otillräcklig. Vi ser därför behov av formaliserad samverkan mellan myndigheterna.

Förbundet anser också att skolhuvudmän bör ges möjlighet till förhandsdialog med PTS inför upphandling och införande av AI-system som kan omfattas av bilaga III punkt 3. Förbundet föreslår därför att det inom ramen för PTS kontrolluppdrag även ska ingå ett stödjande uppdrag.

6.8 Ansvarsfördelning: artikel 50

Sveriges Skolledare har inget att invända mot förslagen om marknadskontrollmyndigheter. Sveriges Skolledare vill dock poängtera att transparenskraven får särskilda konsekvenser när mottagarna är barn så som i skolan, och att skolan därför har ett särskilt ansvar att skydda och informera användare. Förbundet föreslår därför att PTS i samarbete med skolmyndigheterna tar fram en skolspecifik vägledning för artikel 50, samt klargör hur skolor ska hantera märkning och information i digitalt undervisningsmaterial. Dessutom behöver det klargöras att leverantörer inte kan integrera generativ AI i befintliga system utan tillräcklig information och kontroll.

6.9 Ansvarsfördelning: artikel 4

Sveriges Skolledare har inget att invända mot att PTS blir marknadskontrollmyndighet. Förbundet vill dock poängtera att utredningen inte gjort någon djupare analys av hur artikel 4 ska uppnås när det inte utgår några sanktioner om AI-kunnighetskravet inte uppfylls. Vi ser en risk att kravet kommer bli verkningslöst i förhållande till leverantörer/tillhandahållare, och att det i stället är användarna som kommer råka illa ut.

Förbundet föreslår att regeringen ger i uppdrag till Skolverket och UKÄ att ta fram nationella stöd för AI-litteracitet till utbildningsväsendet, samt att regeringen säkerställer att AI-litteracitet ingår i grundskolans och gymnasieskolans läroplaner. På så sätt kan staten säkerställa att användarna får den grundläggande AI-kunskap som krävs för att kunna värdera och granska AI-skapat innehåll.

10.7.3 Anmärkning och sanktionsavgift

Sveriges Skolledare avstyrker att Artikel 4 om AI-kunnighet inte ska omfattas av sanktionsavgifter eller anmärkning. Förbundet anser att detta riskerar att lägga ansvaret för AI-kunnighet i användarnas knä vilket gör regelefterlevnad svårt. Användare måste kunna förvänta sig att tillhandahållare och leverantörer erbjuder kunskap om hur verktygen fungerar, och utan sanktioner kan det bli svårt att följa upp huruvida leverantörer och tillhandahållare erbjuder AI-kunnighet.

12. Regulatoriska sandlådor för AI och testning under verkliga förhållanden

Sveriges Skolledare har inget att invända mot att PTS blir ansvarig för inrättandet av minst en regulatorisk sandlåda för AI i Sverige. Sveriges Skolledare vill uppmana till att en regulatorisk sandlåda inrättas i samarbete med övriga nordiska länder med fokus på utbildningsväsendet. Det ska vara en sandlåda som de nordiska länderna finansierar gemensamt, där det finns krav på barnrättsperspektiv och riskanalys av utbildningsteknologi med AI-komponenter.

16. Konsekvensutredning

Sveriges Skolledare tillstyrker att även små och medelstora företag ska omfattas av regleringen utan undantag. Enligt förbundets uppfattning ska samma krav gälla oavsett företagets storlek. Eventuella regellättnader för små och medelstora företag bidrar till att göra lagstiftningen ännu mer splittrad och i vissa fall otydlig. Om man lättar på reglerna för mindre företag är det viktigt att komma ihåg att även dessa, precis som större företag, kommer att uppleva beroenden till techjättarna vid utveckling av amerikanska eller kinesiska AI-lösningar. Risken för arbetstagare blir inte mindre bara för att det är ett mindre företag som behandlar deras personuppgifter eller utvecklar AI-lösningar. Man bör därför inte fokusera på företagets storlek, utan snarare på mängden och känsligheten av de data som en organisation behandlar.

16.9. Konsekvenser för kommuner och regioner

Utredningen bedömer att förslagen inte ger ökade kostnader för kommuner, samtidigt som den konstaterar att kommuner kan drabbas av sanktionsavgifter vid bristande efterlevnad. Detta behöver redas ut. Kommunerna kommer behöva resurser och stöd för att följa regelverket i AI-förordningen, särskilt de mindre kommuner som inte har möjlighet att tillsätta centrala funktioner med ansvar för AI-governancefrågor. Sveriges Skolledare uppmanar därför regeringen att inkomma med en kompletterande analys av kommunernas kostnader för efterlevnad samt en analys av hur små kommuner kommer påverkas.

Med vänlig hälsning

Sveriges Skolledare

A handwritten signature in blue ink, reading "Ann-Charlotte Gavelin Rydman". The script is cursive and fluid.

Ann-Charlotte Gavelin Rydman
Förbundsordförande

A handwritten signature in blue ink, reading "Linnéa Plöen Casterud". The script is cursive and fluid.

Linnéa Plöen Casterud
Sakkunnig skolans digitalisering
och AI